

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020. gada 25. februārī Nr.1-5/33

**Ķeguma komercnovirziena vidusskolas
direktoram Vladimiram Samohinam**
skola@kegumaskola.lv

Par skolas formu

Tiesībsargs ir izskatījis A.B. iesniegumu par situāciju Ķeguma komercnovirziena vidusskolā (turpmāk arī – skola) saistībā ar skolas formu ieviešanu. Iesniegumā lūgts izvērtēt, cik tālu skola drīkst iejaukties vecāku rīcības brīvībā attiecībā uz savu bērnu audzināšanu.

Izglītības iestādes tiesības ierobežot bērna un vecāku brīvību attiecībā uz izglītības iestādē valkājamo apģērbu ir noteiktas Izglītības likuma 54. panta 8.punktā, kas nosaka izglītojamā pienākumu “atrsties izglītības iestādē iekšējiem normatīvajiem aktiem, tajā skaitā iekšējās kārtības noteikumiem, atbilstošā apģērbā”. Lai skolēns varētu izpildīt savu likumā noteikto pienākumu, skolai ir pienākums iekšējā normatīvajā aktā noteikt, kādā apģērbā skolēniem ir jāatrodas skolā.

Skolai ir rīcības brīvība iekšējo normatīvo aktu izstrādē, līdz ar to skolai ir rīcības brīvība skolā valkājamā apģērba noteikšanā – skola var noteikt, ka skolā jāvalkā skolas forma, vai noteikt aprakstoši, kādā apģērbā skolēniem jāatrodas skolā un kāda apģērba valkāšana skolā nav atļauta.

Saskaņā ar labas pārvaldības principu skolai iekšējā normatīvā akta, kas nosaka skolēnu apģērbu, izstrādāšanā ir jāiesaista tās personas, uz kurām šis regulējums attieksies – skolēni un viņu vecāki (likumiskie pārstāvji), noskaidrojot viņu viedokli. Labas pārvaldības princips tieši nostiprināts Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā, kas nosaka, ka valsts pārvaldei savā darbībā jāievēro labas pārvaldības princips. Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) ir definējusi astoņas labas pārvaldības principa pazīmes, un viena no tām ir līdzdalība.¹

No iesnieguma secināms, ka skola pirms skolas formu ieviešanas ir veikusi vecāku aptauju un vairākums bijis par skolas formu ieviešanu. Tātad iesaistīto personu līdzdalība ir bijusi, un skolas formu noteikšanas process nav bijis autoritārs.

Izglītības iestāde īsteno gan bērnu izglītošanu, gan audzināšanu. Skolā valkājamā apģērba noteikšana ir saistīta ar audzināšanas procesu.

¹ <http://m.lvportals.lv/visi/likumi-prakse/257675-labas-parvaldibas-principi/>

Viens no pedagoga vispārīgajiem pienākumiem ir audzināt krietnus, godprātīgus, atbildīgus cilvēkus — Latvijas patriotus, stiprināt piederību Latvijas Republikai.² Tātad skolā kā viens no audzināšanas virzieniem obligāti īstenojama patriotiskā audzināšana. Patriotiskā audzināšana ietver gan piederības Latvijas Republikai, gan piederības savam novadam un savai skolai veicināšanu. Līdz ar to secināms, ka Ķeguma komercnovirziena vidusskola, nosakot, ka skolā valkājāmajam apģērbam jābūt lietišķa stila un ar skolas logotipu, veicina skolēnu apģērba kultūru un piederības izjūtu savai skolai.

Skolas formas neesamība nedrīkst liegt vai ierobežot Satversmes 112. pantā noteiktās tiesības uz izglītību. Arī tādā gadījumā, ja bērnam nav skolas formas, bērnam ir tiesības vienlīdzīgi ar citiem piedalīties mācību stundās. Bērnu apģērba jautājums skolai ir jārisina ar bērna likumiskajiem pārstāvjiem, jo bērna nodrošināšana ar apģērbu ir vecāku pienākums, kas izriet no aizgādības tiesībām.³ Ja vecāki nav nodrošinājuši savam bērnam skolas formu, bērnu nedrīkst sodīt viņa vecāku, aizbildņu vai ģimenes locekļu darbības, pausto uzskatu vai pārliecības dēļ.⁴

Galvenie atbildīgie par bērna audzināšanu ir vecāki.⁵ Ja vecāki savas reliģiskās vai citas pārliecības dēļ ir pret skolas formu valkāšanu un audzināšanas mērķus spēj sasniegt ar citiem līdzekļiem, skolai būtu jāparedz izņēmuma gadījumi.

Pamatojoties uz tiesībsarga kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu,⁶ un uzdevumu veicināt izlīgumu starp strīda pusēm⁷, aicinu attiecībā uz skolas formas valkāšanu pilnveidot iekšējo normatīvo aktu un noteikt, ka izņēmumi, kurus nosaka reliģiskā vai cita pārliecība, saskaņojami ar skolas direktoru. Tādējādi tiktu līdzsvarotas skolas tiesības noteikt apģērbu, kādā jāatrodas skolā, un vecāku tiesības audzināt bērnu saskaņā ar saviem uzskatiem, reliģisko vai citu pārliecību.

Ņemot vērā, ka iekšējo normatīvo aktu pilnveidošana prasīs zināmu laiku, aicinu attiecībā uz A.B. bērnu apģērbu skolā noteikt izņēmumu, pamatojoties uz A.B. pārliecību šajā jautājumā.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

L.Grāvere

Grāvere 67201408

laila.gravere@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

² Izglītības likuma 51.panta pirmās daļas 2¹ punkts.

³ Civillikums. Pirmā daļa. Ģimenes tiesības, 177.pants.

⁴ ANO Bērnu tiesību konvencijas 2.panta otrā daļa.

⁵ ANO Bērnu tiesību konvencijas 18. panta 1. punkts.

⁶ Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punkts.

⁷ Tiesībsarga likuma 12. panta 6. punkts.